

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nucleus Juris Canonici

Thenhaven, Bernhard

Coloniæ Agrippinæ, 1739

XXXIII. De Privilegiis & Excessibus Privilegiatorum. D. 33. S. 12. C. 2. El. 1.
EC. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63382](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63382)

TITULUS XXXIII.

De Privilegiis & Excessibus Privilegiatorum.

Quid & quotuplex sit Privilegium? Vide in *Nucl. Theol. Exam. 2. n. 14. h. t.* specialiter nota sequentia Capita:

I. I. *In Decret. C. 6.* „ Licet Privilegio „ Apost. Fratibus Cisterc. Ord. indultum „ fuerit, quod de laboribus suis nullas Decimas persolvere debeant, si tamen per „ triginta annos de iis Decimas persolverint, de Privilegio indulto tanto tempore sibi detrahare voluerunt, cum liberum „ sit unicuique suo juri renuntiare; hinc „ non possunt se in hac parte tueri, quin „ Decimas de cætero integrè persolvant. „ Consonat c. 15. h. t. ubi mandat Pontifex: „ Si Monachi ostenderint, quod à Templariis Decimas per XL. annos continuo „ perceperint sine lite, ad præstationem Decimarum Templarios auctoritate „ Apost. esse compellendos; cum enim „ tanto tempore contra Privilegia indulta Decimas solverunt, eis renuntiâsse tacite „ præsumuntur. Ex quo inferunt DD. Privilegia amitti per tacitam renuntiationem, quæ juris interpretatione censetur fieri per non usum privilegii, vel usum

contrarium. Ast ob apparentem textuum utriusque Juris diversitatem intricata quæstio est, *quantum temporis ad hoc requiratur?* Layman distinguit inter privilegia. *Affirmativa*, quibus datur facultas aliquid agendi, v. g. celebrandi ante auroram, dispensandi, exigendi tributa &c. & *Negativa*, quæ dantur ad non faciendum vel omittendum, v. g. immunitas à Decimis, exemptio à Jurisdictione, dispensatio in lege jejunii &c. Utraque, si sint meræ gratiæ, & in nullius cedant gravamen, cum non usus vel usus contrarius sint actus meræ facultatis, nunquam amitti censentur per præscriptionem vel renuntiationem. Econtra si sint concessa cum gravamine aliorum, *Affirmativa* per non usum, & *Negativa* per actum contrarium amittuntur, & quidem decennio, si sint concessa à Principe sæculari, quia ad præscriptionem Legis Civilis sufficit decennium; ergo etiam ad præscriptionem talis privilegii onerosi, quod est Lex privata. Hinc *L. 1. ff. de Nundinis* dicitur: *Nundinis impetratis à Principe, non utendo, qui meruit, decennii tempore usum amittit*; censentur enim onerosæ mercatoribus incolis; modò tamen utendi occasio fuerit; nam non potenti agere, v. g. ob bella, pestem aliamve causam, non

currit

currit præscriptio, ut si habens jus gladii longo tempore nullum malefactorem caperit. Si verò sint concessa à Sede Apost. personis Ecclesiasticis, ut amittantur per viam præscriptionis, requiruntur XL. anni; ut amittantur per viam tacitæ renuntiationis; vel fuerunt in usum deducta? Et requiruntur XL. anni; vel nunquam fuerunt in usum deducta? Et juxta DD. apud *Engel h. t. n. 19.* regulariter sufficit decennium, quia contra legem Eccles. non acceptatam decennio præscribitur. *Nec obstat*, quòd in dd. cc. fiat mentio XXX. & XL. annorum. *Nam* illa non est dispositio juris, ut ait Gl. sed narratio facti, quod tunc contigerat, ut dispositio ibi se non fundet in tempore, sed in tacita renuntiatione ob actus contrarios longo tempore repetitos præsumpta. Dixi: *Regulariter*, quia privilegio, non habenti actum successivum, ex speciali dispositione juris quandoque etiam unico actu renuntiari potest, ut patet ex c. 8. *de Constit.* „Ubi „Primiceriatus ex privilegio Apost. erat „extinctus, quod deinceps observandum „esse rescripsit Pontifex, nisi postea Cano- „nici contravenerint, aliquem in Primi- „cerium eligendo. N. D. Privilegium non solvendi tales Decimas est concessum toti Ordini Cisterc. ergo unum Monasterium

non potuit illi renuntiare. *Nam R. cum Gonz. ad c. 6. h. t.* non potuit renuntiare totaliter seu pro toto ordine C. partialiter seu pro suo particulari interesse temporali N. aliud est de privilegio Fori & Canonis statui clericali concessio, cui Clericus pro sua persona renuntiare nequit, utpote principaliter concessum ob bonum publicum, non personæ. Vid. *L. 3. T. 22. n. 6.*

7. Præterea h. t. decernitur C. 7. „ Libertatis prærogativa ex inspectione Privilegiorum cognosci potest; & sicut invenitur in privilegiis, ita observari debet, „ ut fines eorum non excedantur. C. 8. „ Inspicienda sunt privilegia, & ipsorum tenor diligentius est attendendus. C. 9. „ Temerarium est & indignum, aliquem sibi suâ auctoritate præsumere, quod „ Rom. Ecclesia alicui certâ ratione inspectâ singularibus voluit beneficiis indulgere. Unde Privilegia etiam ex identitate rationis à casu ad casum, à persona ad personam non expressam minimè sunt extendenda. C. 11. „ Privilegium meretur „ amittere, qui permiscâ sibi abutitur „ potestate. Sic Clerici, qui intendunt sæcularibus negotiationibus, exercent artem ignominiosam, juxta dicta *L. 3. T. 1.* post trinam monitionem per sententiam privantur Privilegio Clericali. Et C. 27. h. t.

rescribit Pontifex: „Si Clerici Minoritate
 „ sine tonsura & habitu in delicto fuerint
 „ deprehensi, & ut Jurisdictionem sæc-
 „ larem eludant, debitamque pro delicto
 „ ultionem evadant, tonsuram & habitum
 „ Clericalem resumunt, ne sic eorum de-
 „ licta maneant impunita, & tonsurâ va-
 „ habitu sic resumpto malitia foveatur, in
 „ eos jurisdictionem sæcularem exercere
 „ posse, cum malitiis hominum indulgere
 „ non debeat, sed obviari. Similiter sacro-
 „ studiosi, qui studiis & scholis non vacant,
 „ amittunt privilegia studiosorum; ita Cle-
 „ rici causâ studiorum absentes, si studiis
 „ non vacent, sed otio indulgeant, ipso jure
 „ non gaudent privilegio percipiendi fru-
 „ ctus Præbendæ.

3. C. 13. ait Pontifex: „Per innovatio-
 „ nem privilegii alicui nihil juris plus ac-
 „ crescit, quàm per Privilegia priora ob-
 „ tinuerit, cum per hoc ei novum non
 „ concedere, sed antiquum jus conservare
 „ velit. Vide *L. 2. Tit. ult. de Confirm. uti.*
 Item C. 18. „Clerici & laici, qui literas
 „ protectionis à Sede Apost. impetrant
 „ per eas ab Episcoporum suorum pote-
 „ state minime subtrahuntur. C. 19. Re-
 „ ligiosi, quibus à Sede Apost. est indul-
 „ tum, ut Ecclesias suas, decedentibus
 „ earum personis, (i. e. Rectoribus) in
 „ pro-

„ proprios usus convertere possint, pro-
 „ priâ auctoritate & suo Episcopo incon-
 „ sulto, nisi id expressè indulgeatur, in
 „ possessionem ipsarum eis non est licitum
 „ introire, quia per indulgentiam hujus-
 „ modi Episcopali juri non censetur de-
 „ rogatum. Et C. 23. Antiqua Patriarcha-
 „ lium Sedium privilegia approbans sancit
 „ Pontifex, ut post Rom. Ecclesiam (quæ
 „ est Mater omnium Christi - Fidelium
 „ & Magistra) Constantinopolitana pri-
 „ mum, Alexandrina secundum, Antio-
 „ chena tertium, Hierosolymitana quar-
 „ tum locum obtineat, ita ut postquam
 „ à Rom. Pontifice receperint Pallium,
 „ licenter & ipsi suis Suffraganeis (Metro-
 „ politanis) Pallium largiantur. Denique
 „ h. t. reprehendit Pontifex abusus Religio-
 „ forum, qui Privilegia sua nimium exten-
 „ dentes, prætextu eorum temerè violant
 „ Interdictum, quod hisce in partibus vix
 „ usu venit.

4. II. In 6. h. t. c. i. definit Pontifex: „ Ut
 „ quantumcunque exempti, nihilominus
 „ ratione delicti sive contractûs aut rei, de
 „ qua contra ipsos agitur, possint coram
 „ locorum Ordinariis conveniri, & illi
 „ quoad hoc suam jurisdictionem in eos
 „ exercere. Quem Canonem innovavit
 „ Trid. sess. 7. de Ref. c. 14. Item C. 2. „ Abbates

„benedicti in suis Ecclesiis possunt post
 „Missam, Vesperas & Laudes benedictio-
 „nem solemnem super populum elargiri
 „alibi autem publicè & per vias illam fa-
 „cere non valent sine speciali indulto. Nec
 „eis liceat aliis, quàm in quos Ecclesiasti-
 „cam jurisdictionem obtinent, primam
 „Clericalem conferre Tonsuram. Trid.
 „*sess. 23. de Ref. c. 10.* id restringit, dicens
 „Abbatibus quantumvis Exemptis non
 „liceat in posterum intra fines alicujus
 „Diœcesis consistentibus, etiamsi nullius
 „Diœcesis vel exempta esse dicantur, cui-
 „quam, qui Regularis subditus sibi non
 „sit, Tonsuram vel minores Ordines con-
 „ferre; nec literas Dimissorias aliquibus
 „Clericis sæcularibus, ut ab aliis ordiner-
 „tur, concedere. Insuper C. 6. h. t. statuit
 „Pontifex: Ut Abbates & alii, quibus Mi-
 „træ usus est concessus, si sint exempti,
 „Mitris tantùm Aurifrisiatis (non tamen
 „aureas vel argenteas laminas habenti-
 „bus) uti possint; non exempti verò sim-
 „plicibus & albis & planis utantur. Ve-
 „rùm ut ait *Wagn. h. t.* huic Canoni per con-
 „suetudinem derogatum in Germania, in
 „qua vix reperiuntur Abbates, qui non
 „utantur Mitris phrygiatis, & gemmis, au-
 „ro, argentoque ornatis. Denique C. 7. h. t.
 „decernit BONIF. VIII. ut asserentes, se
 „Pri-

„Privilegio speciali Apost. exemptos, à
 „locorum Ordinariis requisiti, hujusmodi
 „Privilegia vel Indulgentias ipsis Ordina-
 „riis ad legendum integraliter exhibere
 „teneantur. Ex quo infert *Schmaltzgr.*
b. t. n. 27. Si Privilegium sit odiosum & in
 præjudicium tertii, opus esse, ut fiat huic
 illius insinuatio, quia non debet præsumi
 Princeps velle aliquem inscium privare
 jure suo, sed bonum commune & suavis
 gubernatio exigit, damnificatum mo-
 nere, ut possit, si velit, se opponere.
 Unde ex eo etiam sequi videtur, Indul-
 tum eligibilitatis, cum sit in præjudicium
 Capituli, utpotè aliàs in casu posito *L. 1.*
T. 6. §. 1. n. 15. non valentis se per com-
 munem electionem ad certam personam
 determinare, vim non habere, nisi sit
 præsentatum.

5. III. *In Clement. h. t. C. 1.* decernit Pon-
 tificex: „Religiosi Clericis vel Laicis Extr.
 „Unctionem vel Eucharistiam (extra
 „claustra) ministrantes, vel matrimonia
 „solemnizantes sine Parochi licentia spe-
 „ciali, aut Excommunicatos à Canone,
 „preterquam in casibus jure aut privilegio
 „concessis, vel à sententiis per Statuta Sy-
 „nodalia promulgatis absolventes, Ex-
 „communicationem incurrant ipso facto
 „Pontifici reservatam. Iis etiam in virtute

„ Obedientiæ inhibet Pontifex, ne in ser-
 „ monibus suis Ecclesiarum Prælati de-
 „ trahant; ne laicos ab Ecclesiarum suarum
 „ frequentia seu accessu retrahant,
 „ aut Indulgentias indiscretas pronuntient
 „ &c. sub pœnis ibi expressis. Et C. 2. Archi-
 „ Episcopo per loca exempta suæ Provin-
 „ ciæ transeunti aut eò declinanti populo
 „ benedicere, Divina Officia privatim vel
 „ publicè audire, & ea in Pontificalibus ce-
 „ lebrare, (etiam cum Pallio, ut ait Gl. hic
 „ teste *Pirh. n. 104.*) similiter Episcopo, ut
 „ in eisdem locis suæ Diœcesis eadem per-
 „ agere valeat, conceditur. Quæ à Regu-
 „ laribus attendenda. Verùm in *Trid.*
 „ *sess. 6. de Ref. c. 5.* decernitur: „ Nulli Epi-
 „ scopo liceat, cujusvis privilegii prætex-
 „ tu, Pontificalia in alterius Diœcesi exer-
 „ cere, nisi de Ordinarii loci expressa licen-
 „ tia, & in personas eidem Ordinario sub-
 „ jectas tantùm; si secus factum fuerit,
 „ Episcopus ab exercitio Pontificalium,
 „ & sic ordinati ab executione Ordinum
 „ sint ipso jure suspensi. Unde non potest
 „ Episcopus in aliena Diœcesi exercere
 „ actus Pontificales, qui habent admixtam
 „ jurisdictionem, ut est ordinare, facere be-
 „ nedictiones seu consecrationes, quæ cum
 „ unctione Chrismatis peraguntur, &c. ci-
 „ tra licentiam Ordinarii loci. Nihilominus
 „ juxta

DE PURGAT. CANON. ET DE PURGAT. VULGARI. 615
juxta *Pirb. L. I. T. II. n. 118*. Jure communi,
sicut potest Episcopus celebrare Missam
in aliena Diocesi, ita etiam potest celebra-
re in Pontificalibus, nisi alicubi contraria
vigeat consuetudo, qualis est in nostra
Germania, ut notat *Laym.* teste *Pirb. l. c.*
in qua non solent Episcopi in aliena Diocesi
Pontificaliter celebrare sine licentia
Ordinarii, eò quòd id videatur importare
aliquam jurisdictionem.

TITULUS XXXIV. & XXXV.

De Purgatione Canonica; & de Purgatione Vulgari.

PURGATIO CANONICA est ostensio inno-
centiæ alicujus de crimine, cujus la-
borat infamiâ, coram Judice competente
facta, juxta præscriptum Canonum. Usus
illius antiquitus erat frequens, ita ut etiam
Summi Pontifices, qui tamen à nemine ju-
dicari poterant, de gravioribus criminibus
diffamati, eâ publicè se purgare, ad populi
scandalum removendum, non sint de-
dignati; prout de S. Damaso, Paschali I.
Symmacho, Gregorio VII. ac Pelagio I.
videre est apud Platinam aliòsque Scri-
ptores, quamvis hodie ejus usus videatur
pene abolitus, præterquam in S. Officio,
sitque inter Regulares periculosus, ut tra-